

Tristo tisoč brezposelnih delavcev v Chicagu in New Yorku! Krize ni več?

Entered as second-class matter, Dec. 6, 1907, at the post office at Chicago, Ill., under the Act of Congress of March 3, 1879.

"Delavci vseh dežela, združite se!"

LIST ZA INTERES DELAVSKEGA RAZREDU
THIS PAPER IS DEVOTED TO THE INTERESTS OF THE WORKING CLASS.

Naročnina:
Amerika \$1.50 celo leto, 75c pol leta.
Europa \$2.00 celo leto, \$1 pol leta.
Subscription Rates:
United States and Canada, \$1.50 a year, 75c half a year. Foreign countries \$2 a year, \$1 half a year.

Štev. 18. (No. 18)

Chicago, Ill., 14. januarja 1908.

Leto III. (Vol. III)

Dela in kruha brezposelnim!

Tužna je slika, katero nam razstavlja dan za dnem delavski položaj.

Tisoče in tisoče delavcev po stopa brez dela po ulicah ameriških mest, okrog tvornic, delavnic in rudnikov. Tisoče in tisoče zdravih žilavih rok čaka nestrpno, kdaj se oglasi parna piščal v tvornici, pri rudniku, ki bo klicala brezposelne na delo.

Kdaj bo to? Kdaj se odpre delo s polnim parom? Kaj čakajo delodajalci? To so pač vprašanja, ki polnijo skrbno glavo vsakega brezposlega. Mučna vprašanja so to, kajti od nikoder ni javnega odgovora; prizadet ne morejo odgovoriti, a oni, ki so zakrivali to gospodarsko mizerijo, ki so delavca oropali kruha, — oni molijo. Obljubuje se pač, toda prazne obljube ne morejo nasiti lačnega delavca. Kapitalisti, kateri so latili iz proletarev milijone, lahko pasejo svoje trebuhe in čakajo, toda čakati ne more brezposelnih delavcev.

Nekaj je torej treba storiti. Dela je treba, pozitivnega dela, da se najde brezposelnim pot do zaslužka in kruha. Brezposelni delavci v Cincinnatiju, O., so minoli teden zahtevali od mestne uprave, da se jim najde delo pri ljudskih napravah in bili so uslišani. Tega sredstva bi se morali oprijeti delavci tudi drugod. Zamarnjene ceste, ulice, parki, vodovodi, javna in mestna poslopja so skoro v vsakem mestu. Povsod bi se našlo delo za brezposelnih delavcev, katero bi trajalo začasno dokler se ne vrnejo bolj časi. Zalostna izkušnja nas učí, da vsako mesto tega ne stori dovolj, zato jih je pa treba prisiliti. Pred maso imajo mestne avtoritete reševski, ki živira največ iz strahu.

Ako se torej združijo brezposelni in demonstrirajo polnočevitni, nedvomno bodo želi uspeh. To je za sedaj edina pot. Ne prosimo, temveč zahtevamo energično zahtevajmo, da se nam preskrbi delo in kruh!

Mesojadni faktorji v mestnih upravah, v državnih upravah in končno v Washingtonu, kateri so se znani priklopiti delavskemu linstvu, ali bolje rečeno, kateri so z bogatimi oblikami pravnih delavcev, da so jih z svojimi glasovi posadili in krmlili ti faktorji bi morali videti, že prva dni gospodarske mizerije, da trpi vsled krize največji del prebivalstva — proletariat. Ali ta prenašalca in rešena gospoda je slepa in gluha, kadar se gre za take stvari. Drugače je, kadar je profit v navarnosti. Pogledajte samo, kako je pripravljal wash. inženrska vloga z milijoni dolarjev na pomoč bančnim spekulantom, ko jim je pretil pogin prve dni krize. Tako vlada skrbi za bogatino — za kapitalizem! Tako skrbi za profit! Zdej pa, ko vreti beda in pogin delavcem — ko se gre za življenja, ima naša vlada samo "simpatije" do brezposelnih (tajnik Taft) — družega nič.

Skrb za izboljšanje položaja zavisi torej od delavcev samih. Armada brezposelnih mora v akcijo. Svaka sila do vremen! Stradati in poginjati sredi očite vseglednosti, bogastva in pri tihkem delu, katero vsled zločinških kapitalistov počiva povsod naokoli, je način blaznosti. Kapitalistična vlada, bodisi mestna, okrajna, državna ali zvezna, mora nemudoma storiti najpotrebnejše korake za omajev brezposelnosti, ali naj pa sama sebi pripíše morebitno — posledice.

Dela in kruha brezposelnim! Tisoči in tisoči proletarev, kateri so proizvedli Rockefellerjeve, Morganove, Harrimanove, Armourjeve in Marshal Fiekl-ove milijone, zahtevajo glasno in energično dela in kruha! Dela je dovolj! Čemu čakate vi gospod, darji rudnikov, tvornic in mašin! Čemu tišcite krivično pridobljena narutna bogastva pred bednimi in lačnimi!

Dela in kruha brezposelnim!

Naprej, sodrugi! Vedno naprej!

Socializem je alarm za postavne tatove in roparje.

Armada brezposelnih je armada mislecev. Misli jih je naučila kriza.

"Glas Svobode" pravi, da smo anarhisti. Prav! Ljubši so nam tudi anarhisti, kakor pa socialci Kondatove vrste.

Marsikteri delavci bodo drugače misli pri prihodnjih volitvah, kakor je pred štiri leti. Spomin na sedanje "počitnice" bo en glas več za socialiste.

Povejte mi samo en zakon, kateri je bil predložen in uveljavljen v korist delavstva? Ali so kdaj sužnjedreji naredili zakon v interese svojih sužnjev?

Delavci so lahko brez kapitalistov, dočim kapitalisti ne morejo biti brez delavcev. Ali ni torej čas, da delavci obračunajo s kapitalisti?

Noben človek ne goljufa drugače, kakor za profit; noben človek ne odobrava goljufije drugače, kakor za profit. Profit je fundament vsakega zločina in zločin bo eksistiral tako dolgo, dokler bo profit-sistem.

Človeška družba je podobna parju čebol. Produktivni stanovi in proletarijski sploh so čebola, kateri letajo od zore do mraka in nosijo med. Kapitalisti so pa tretji, kateri posrkajo med, brez da bi kaj delali in se trudili zanj. Prosti trosti!

Zvezna armada in mornarica hitri na pomnikarju moštva. Lepodonešni inšertji niti ustna agitacija agentov ne more privariti dovolj kapitalistov za militarizem. Znanje časa! Mladinci si raje iščejo drugača kruha, kakor pa službe milijonarjev. Vse počasi bodo sprevideli proletarij, da kopljajo sami sebi grobo, ko v armaturnih uniformah streljajo na svoje brate na komandni inih, kateri enako ukorišajo ubijalce in ubite.

United States Steel Corporation ali jeklarški trust naznanja, da njega štiri milijoni v 1907 zrasla 160 milijonov dolarjev. Zaradi tega in druge uradnike, imel je trust 200,000 zaposlenih. Ta pomenja, da je izpraznil trust vsakega delavca \$800. Ta sota za katera je oropal kapitalizem delavca, je šla za dividendne — od cutovnih delnic. Tako je pod kapitalizmom. Pod socializmom bi bilo \$800 šlo delavcu, ki koplje vodo karj plače in dela v jeklarnah.

Ali misliš, da je Roosevelt, kateri je privlekl, da smejo krotiti "Clearing House" bankovni in postal zvoznice, četo v Goldfield, da z bajoneti in svinecem prisilijo rudarje vzeti ta denar, ali misliš, da je on sprejel svoje plače v tem denarju? Ne! Roosevelt in vsa njegova administracija je dobila nove žolte zlatnike iz zveznih blaginje. Za mezdna sužnje je dober "serip", a politično parasite se mora plačati s čistim zlatom.

Dandanev imamo dve vrsti trampov (potepuhov): bogate in revne. Bogati tramp je milijonar in reven tramp je navadni brezdelni siromak, kateri zastonj trka na vrata pravega. Bogati tramp naredi revne tramps. Na vsakih 30,000 revnih trampov je en milijonar; živi in redi se na stroške prvih. Reven tramp je zaničovan, prokljan, preganjan in v masineriji vseh postav bi ga radi iztrebili raz površja zemlje. Naobratno je bogati tramp čislán, spoštovan in hvallen; nazovejo ga finančnega Napoleona, genija, razumnega moža, sol človeške družbe itd. Da ne bo torej revnih trampov, treba je najprvo uničiti bogate trampe.

NAŠE NAJBOLJE OROŽJE PROTI KAPITALIZMU, JE SOCIALISTIČNO ČASOPISJE. IN "PROLETAREC" JE JEDEN TEH.

Od blizo in daleč

"Železnice imajo večji profit z dvocentno ceno na miljo, kakor so pa imeli s tricentno." Tako je rekel glavni pravdnik za državo Missouri, Hadley, v svojem govoru dne 11. jan. v St. Louisu.

Vojni tajnik Taft, reprezentant naše kapitalistične vlade, je imel 11. in 12. govora v Peoples Forumu v New Yorku. Govoril je seveda o krizi in brezposelnosti. Med besedami ga pa vpraša nek poslušalec: "Kaj mora storiti človek, ki je brez dela in v denarni stiski?" — "Bog ve!" Do takih ljudi imam simpatije. Res je hudo, če človek hoče delati, a se nahaja v takem položaju. Dvignjst tisoč bankirjev in petdeset tisoč advokatov ima pa vsa estopnike, kar jih je v kongresu, samu in kabinetu. Ni šude to, da delavci in farmerji tako napredujejo!

Delavci, ki promovaja vse in najboljše stvari na svetu — za druge, a sam je lačen in raztrgan, je podoban onemu človeku, ki je preplaval čisto vodo zato, da se je na drugem bregu napil — u-mazane mlake. Ali razumete, kaj se to pravi!

Glasiło nemških socialistov "Vorwaerts" poroča iz Berlina, da je velika brezposelnost zavladala tudi v Nemčiji. Na tisoče in tisoče delavcev so huri za zaslužek, a ga ne more dobiti.

Člani dobrodelnega društva "United Charities" v New Yorku so se poduhili po svojih poročevalcih, da se nahaja to dni v New Yorku 20,000 stradalnih otrok. Društvo je takoj storilo potrebne korake, da pomore trpečim siromakom.

August Heinze, kralj bakra in živiči predsednik Mercantile National banke v New Yorku, je bil 8. in 9. obtožen po zvezni vseleporiti prestopka bančnih zakonov. Heinze se nahaja pod varščino \$60,000.

V Peoria, Ill., se je dan organizirala velika kompanija za izdelovanje cigar pod imenom "The Home Cigar Co.", ki ima lastno tvornico in prodajna mesta v vsaki državi. Kompanija, v katero se je združilo 118 neodvisnih izdelavalcev cigar iz Illinoisa, Indiana, Ohja, Missourija in Iowa, ima en milijon dolarjev glavnice.

PREROKUJE REVOLUCIJO.

Dr. Ben Reitman, največ po angliškem jeziku "Trans-socialist" izražajo zelo mnenja za brezposelnost. Reši za brezposelnost delavca, katero je sprejel in delo kriza, pri sedaj je 4. jan. obiskovalna bivanja Fred Hesseja pisavo v kateri ga opozarja na sedelnih strah, slabi in hudi položaj v mestu Chicagu. Mreži in žreba morajo srbeti.

— pravi Reitman — da se vsemu temu stvarni brezposelnosti da nekaj zveznega dela, makar bi do tega šlo to, kar ne more. Reitman se ne odpravi za namerjenega in dobrodelni zavodi v Chicagu, kjer dela brezposelnih ljudi in jim dajejo premoščila. Tako gredo tudi prespejo veliko postojnih oseb.

"Da nosem biti prerok" — pravi matije Reitman v svojem pismu na kriticah, niti nosem ustvari samoga sebe med nekaterimi, vendar pa vsim z vestjo in znanstvenimi človeka, ako me to Chicagu ne odponore bednemu položaju s tem, da začasno vposli brezposelne pri katerihsibodi mestnem delu in jim tako da nekaj zaslužja, nekaj doživji mesto v prihodnjih treh mesecih izgrede, upar — revolucije. Imeli bodimo amurhijo, ako mesto ne stori potrebnih korakov že danes."

Na pomoč vdovam in sirotam umorjenih premogarjev!
V Pittsburgu, Pa., se je ustanovil pomožni odbor, kateri ima namen skrbeti za vdove in otroke pomorščinskih premogarjev v Darr premogokopu. V to svrhu se imajo nabirati prostovoljni darovi v pomožni sklad, iz katerega se bo delila primerna podpora pre omenjenim prizadetim družinam.

SOBRUGI, ZAPOMNITE SI: NAŠE NAJBOLJE OROŽJE PROTI KAPITALIZMU, JE SOCIALISTIČNO ČASOPISJE. IN "PROLETAREC" JE JEDEN TEH.

Privatna bogastvo je tatvina.

Sodrugi! Pripravljajte se za vsledno agitacijo!

Socializacija človeške družbe pomeni operacijo po dolgi mučni bolezn.

Proletari, spominjajte se "Proletkrea" v družbah, zabavnih večerih in na veselicah.

Zapomnite si pri vsakem "buketu" premoga, katerega vržete v peč da kurite z mesom in krvjo onih 22,840 premogarjev, ki so bili zadnjih sedemdeset let američni in premogovih žanjah.

Petnajst milijonov delavcev na se republike nima niti enega edinega zastopnika v kongresu. Dvignjst tisoč bankirjev in petdeset tisoč advokatov ima pa vsa estopnike, kar jih je v kongresu, samu in kabinetu. Ni šude to, da delavci in farmerji tako napredujejo!

Delavci, ki promovaja vse in najboljše stvari na svetu — za druge, a sam je lačen in raztrgan, je podoban onemu človeku, ki je preplaval čisto vodo zato, da se je na drugem bregu napil — u-mazane mlake. Ali razumete, kaj se to pravi!

Delegati mirovne konferencije v Haagu so zborovali 127 dni; imeli so 317 bankotov, kateri so stali \$523,000. Skratka: mirovna konferenca strane razne države preko tri milijone dolarjev. In kaj je leporiti prestopka bančnih zakonov. Heinze se nahaja pod varščino \$60,000.

Kaj bodo socialisti naredili s kapitalisti, ko dobe vlado v svoje roke? To vprašanje nam večkrat preleti na usesa. Odgovor je lahko nič. Kapitalisti bodo živeli in totem, kar bodo proizvedli. Kajli brez produktivnega dela ne bi bilo.

Delavci, vržni iz dela v republikanski Pensilvaniji in v demokratskem Missouriju 201000 in isto zrenostno praznega železno. Ne republikanska niti demokratska Missourija je čisto od druge. Delavci v Pensilvaniji, Missouriju in povsod drugod. Kateri bi se vam zlelo, ka ni bili bi gospodarji svojega dežela? Kako mora priti do tega? Glavito za socialiste.

Zakon v državi West Virginia (previdelje delikom izpod Strjanske let dela v premogokopih) Kateri so lastniki premogokopov svoje tega zakona, dokazujejo, da so se po zadnji katastrofi v Monongahju prinesli na površje temeljne nulega konaj trnajatletnega deška. Vprašane torej ali ni za kapitaliste res nobenega zakona? Pred sodišče z njimi in v živo, če je še kaj pravice na svetu!

Mati Jones govornica na ljudskem shodu v So. Chicagu.
"The Trades & Labor Assembly" v South Chicagu privoli ljudski shod v sredo večer dne 15. januarja v Union Headquarters dvoran, 224-92, cesta So. Chicago, Ill., v prid Steve Adamsa, sodbu obtoženega člana Western Federation of Miners, Mr. A. Michaw, predsednik "The Trades & Labor Assembly", bo prispeval shodu in mati Jones, nemorna agitatorica za delavski razred, bode glavni govornik. — Njeno razkritje zločinškega postopanja organiziranih kapitalistov proti ameriškim delavcem povsod ogorči poslušalec in jih razvname za odpor. Dolžnost delavcev je sedaj, da pridejo na pomoč Steve Adamsa, katerega skušajo lastniki rudnikov uničiti na podlagi izmišljenih obtožb.

Vedna paznost je cena svobode. Vsa delavci v South Chicagu in okolici je dolžan priti na ta shod. Vstopnina je prosta. Vsi dobrodošli! Pridite in demonstrirajte proti lastnikom rudnikov na Zapadu, da si ne bodo upali uničiti nedolžnih ljudi.

SOBRUGI, ZAPOMNITE SI: NAŠE NAJBOLJE OROŽJE PROTI KAPITALIZMU, JE SOCIALISTIČNO ČASOPISJE. IN "PROLETAREC" JE JEDEN TEH.

Delo in delavci.

Bpločni položaj.

Splošni delavski položaj v Združenih državah se ni niti za picilo zboljšal. Brezposelnost je ista, kakor je bila v decembru po izbruhu gospodarske krize. Res je, da so zaposlile nekatera jeklarne in druge železarske tvornice v Pensilvaniji, ktere so dale tisočim delavcem zaslužka, a istočasno je odpuščenih po drugih državah, zlasti na Zapadu, na tisoče in tisoče delavskih trpinov, ki so nadomestili prve v armadi brezposelnih. Malone vsako mesto v Združenih državah ima brezposelne; nekatera mesta jih imajo celo na stotine in tisoče. Niso pa vsi delci prizadetimi oni stavbiški delavci in drugi izvrševalci del na plamen, ki ne morejo delati radi slabega vremena in zime.

Časi brezposelnosti so najvišje zrasli v tem, da so ljudske premoščevalne hiše po vseh mestih prenapolnjene siromakov, kar se ni videlo že leta in leta. "Free lunch" (prost prigrizek po gostilnah) trpi dolžneje kruha po okrobnih mestih in družinah, je že nekaj vsakdanjega. Četilo vseh tramoov se množe z dnem, povsodovljnost narašča in državni faktorji ter kapitalisti se po pravici boje — kritični so. Povsod kapitalističnega časopisja, da bi po Novem letu povsod "zabujali", so bili bluffi, in tudi v vslednjih poročilih kapitalističnih listov (tudi slovenskih) o delavskem položaju ni niti ena čestitica resnice.

339,000 brezposelnih v Chicagu.

Zadnji teden so je šele posrečilo, da podati v tovim statističnem naznanju število brezposelnih delavcev, strokovnih in navadnih, ki prihajajo po ulicah in okoli tvornic delavce poskušajo iti svetovnega mesta Chicagu. Število je ogromno in skoraj neverjetno, 339,000. To število je štiri tisoč in 19, januarja. Vseleti so strokovni (inženji, glavniki, naravniki, stavarji, kroglični eskarji, brusarjevarki, konstruktorji in inženirski vesni človeka, kateri bi najvoljeje, stenoarji, voiniki) in v vsakih delavci ali stavarji, kateri je na tisoče in tisoče in ktere primajo za dela bo, ali v tvornicah ali na prostem.

160,000 v New Yorku.
Osvetljen odbor združenih delavskih urij v New Yorku poroča, da je po strahotnem računju v tem mestu 160,000 brezposelnih delavcev vseh strok.

Odpuščanje delavcev.
Illinois Central žel zavezati se, da slovi v svojih prejšnjih 400 delavcev deloma radi gospodarske krize sledena pa tudi vsled tega, kar je vsled čime postal delo na prostem n-moz več.

V Eochette, Minn., se odpustila v noštirih rudnikih železne rude skoro polovica delavcev.

V Park City, Utah, se zaprli rudniki. Okrog 1000 rudarjev je izgubilo delo.

Soddy Coal Co. je ustavilo delo v svojih premogokopih, 16 milj. dol. Chattanooga, Tenn., in dpuštila 800 premogarjev.

Foločaj v Glencoe, O., in bližini.
V premogokopih v Glencoe, O., rismo čuti krize do Nevaga lo. Od tega časa delamo pa samo vsak drugi dan in ne zaslužimo več, kakor po \$2. Govori se tudi, da se b delalo samo dva dni v tednu.

Železarske fabrike v Bellwood, W. Va., počivajo že nad tri mesece. V teh fabrikah je delalo do 3000 delavcev. V Bellaire, O., in okolici tudi počiva delo v železarskih fabrikah.

Poljo vseh državah, stoji danes v žalje d ligit vrstah na postajah. Na postajah Chicagu, Milwaukee & St. Paul železnice v Gallewood, Ill., ktero je po velikosti drugo v državi Illinois, je na tisoče teh kar, ki jih nimajo za kaj rabiti. Ista železnicka družba je tudi odpravila dvaindvajset lokomotiv, ktere so rabili za prenikanje tovornih kar na izogibalnih. Samonemno je, da je močvijo teh lokomotiv tudi izgubilo delo.

Obhodi brezposelnih v Bostonu in v Cincinnati.

V Bostonu, Mass., se je 4. jan. zbralo na poziv lokalne socialistične organizacije okrog štiri tisoč brezposelnih delavcev na trgu Common in sprejelo več resolucij, v katerih se zahteva od mestne in državne ter zvezne vlade takojšnjega dela. Nato so se zavravali najbogatejši del mesta pred City Hall, kjer so izročili resolucije mestnemu mayoru. Ta je oig varil, da dobe obhoduški odgovor v par dneh. V Bostonu je od dvajset do trideset tisoč brezposelnih delavcev.

Dva tisoč brezposelnih mož in ženi v Cincinnati, O., je imelo shod dne 9. jan. v Central Turner dvoran. Na dnevnem rodu je bil, ki odponore zoper brezposelnost. Govorili so Walter J. McLeod, mestni organizator socialistične stranke, in njegovi tovarši. Edward teh, Klein, je dejal: "Vi ste brez dela in lačni; vi potrebujete hrano, premoščila in dela, a to se lahko doseže samo ezim pelom. Sledimo se jutri ob 10 uri dopoldne vsi in tudi ostali bratje in sestre, ki stradalajo doma, na trgu pred sodnim poslopjem in korajajno pelnoštovili do zaprta ter zahtevajmo dela in življenjskih sredstev."

Ta svet je bil hurno podčvrtjen in drugi dan, 10. jan., se je zbralo na vsakem mestu po tisoč oseb — samih brezposelnih — ter v dolgi vrsti in s klici: "Dela ali kruha!" Obhodi se so vsi pripadajo merno. Zapan se je sprva odstavil sprojeti odpustno obličnost, a so je vendar ukal in obhodi ponov. In os. Mestna uprava je takoj odprla, da se do \$20,000 za brezposelnih ljudi. Obtem je ukal župan, da sota ščinjem in popravičom ulice, kamaljo parlov in drugih javnih naprav, tako da vsaj zaslužek za potrebnajim brezposelnih brez zimo.

Pričetek dela.
V Jolietu, Ill., se je danes začelo delo v Chicago Steel Co., ktero je pred šestimi tedni odslavilo 4000 moč.

Istotno zaposljuje tudi Jones & Laughlin Steel Co. v Pittsburgu, Pa.

V jolietki Illinois Steel jeklar, ki je 2. t. m. dobilo zaslužek 2500 moč.

V St. Louisu so spet odprte tvornice Republic Iron & Steel v Yorku. Tisoč delavcev se je vržilo na delo.

Z delom je pričelo tudi nekaj promogolov v Pensilvaniji in Indiani toda s polovičnim in še krajšim delavnim časom.

Štrajki.
Štrajki vsakzbeny cestne železnice v Muncie, Ind., se vsrva, jna nadaljuje. Governor Hanly je razglasil nad mestom in okolico vojno pravo in poslal tam — kakor smo že zadnjič poročali — večjo število milice. Miličarji so čobili okaz: Rabite bajonete v sločaj izgrevol! S to brutalno slo in pomočjo mnog številih skabov se je posrečilo spraviti štrajkniški družbi nekaj kar v promet. Vodstvo štrajkarjev naznanja, da bode štrajal boj do skrajnih moči.

Rudarji v Goldfieldu, Nev., so se vedno bore za svoje pravice s trdnjo močjo, da jim štrajk doprirese zmago. Lastniki zlatokov ne morejo dobiti dovolj stavkavoz, da bi nadaljevali delo na celih štiri in sodnijske prepoved za svedotno podružnico, W. F. of M.

se jim tudi še ni posrečila. Polovica zveznih vojakov, kateri so na povolje kapitalistov in Rooseveltovih paterahral v Goldfieldu, je že odšla.

Položaj v državi Utah.

Po državi Utah so nastopili zelo slabi časi za delavce. Takoj v začetku finančnega poloma je prenehalo z delom več rudokopov, a z novim letom so pa ustavili delo v največjih rudokopih, kakor n. pr. v Park City in drugod. V "dolini slanege jezera" (Salt Lake Valley), kjer se nahajajo rudotopilnice, so iste večinoma prenehale poslovati; ostale, ktere se poslužijo, so pa zmanjšale število delavcev. V teh rudotopilnicah je delalo okrog 1000 Slovencev. Na tisoče delavcev v državi Utah je brez dela in kruha. — (M. Žugelj).

Znižanje plače.

Vinogradnikom v Vina, Cal., kjer se nahajajo največji vinogradi v Ameriki, so lastniki vinogradov znižali plačo kvadrat zaporedoma minoli mesec. Sedanja plača vinogradnikov je \$1.35 na dan. Delavci se ne morejo odponore, kajti v tem kraju se nahaja na stotine brezposelcev, ki komaj čakajo na kako delo in so pri volji delati tudi za najmanjšo plačo.

KRIZA.

Chicago Great Western železnice je pod sodnijskim oskrbnikom, kateri je postavljen 9. jan. Oskrbnika so zahtevali delničarji te železnice.

Dnevno kapitalistično časopisje spet troši bombastične novice o grozeči vojni med Japonom in Združenimi državami. Japonci boje mobilizirajo vojne čete; drugi zopet govorijo, da nameravajo Japonci nemudoma napasti brojanje Zde, držav, ktero je za pacifiškem morju itd. Vskratkama so se namučali in tudi danes naglašamo: če trca nim je trda! Pa krizi naj pride vojna — in delavci imajo vsaj oblagodarjeno z vsim dobrotami!

— Odkar je gospodarska kriza se hudo delstva rapidno množa v Chicagu. Jolietu Kosičku je ljubitelj Unicek, mlad fant kakih 21 let star dona iz Stopke fare pri Novem Mestu, ukradel zlato uro in vrnilec Lovčetu Novini pa \$2; pot in jo pa popihal, da se ne v kam.

— Španilski kralj Alfonso je podslal delavce, v katero so začasno odzname volili ustavnih zakonodajalcev mestu Barceloni. V tem mestu je namreč glavni stan amurh in to mesto je polno amurh ter poklonskih strinj. In Alfonso hoče znati amurhste s tem, in mesto jemlje ustavnim zakonodajalca.

Šest milijonov funtov tavnega zveza, kakor mesca, moko kr-murja, masha, riza itd. je v de jona v moštvo zvezne mornarice, katera kroži po pacifiškem oceanu. Sprito takih dejstev imamo krizo in brezposelnost hank \$3 par let. Le pomislite! Taji ogromno množico živčaja v ržo in želo militarizma, ki niti na majoje ne koristi pri betariatu. Ali ne bi bilo bolje, ko bi ta žveč inli delavci, ki so ga pridrali, a pomorščaki naj bi si s produktivnim delom služili svoj kruh? Socialisti so za to.

Telesna sužnost je odvisna od sužnjih misli. Človek, ki misli podaniško in veruje, da morajo te gospodje in blajci, tak človek je ponižen suženj in pripravljen hlapčevati vsakomur, kdor ga hoče izrabiti. In to velja tudi v naši razredni borbi. Dokler bodo delavci podaniško sužnjških misli, tako dolgo bodo tudi na telesu sužnji kapitalizma. Revolucionarizaje torej svoj duh; oslobodite svoje misli iz okovov, ki vam branijo misliti več nego vam dovolijo oni, ki vas izkoristajo do mozga; zavedajte se, da ste pred vsem ljudje z enakimi pravicami do vsega zemeljskega bogastva — in mezdne sužnosti bodo kmalo konec.

"PROLETAREC."

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA. IZHAJA VSAMI TOREK. Lastnik in urednik: Jugoslovanska delavska tiskovna družba v Chicago, Ill.

PROLETARIAN

Owned and published EVERY TUESDAY, by South Slavic Workmen's Publishing Company, Chicago, Ill. JOHN GALLIC, President; JOHN PETRICH, Secretary; ANTON PRASEREN, Treasurer.

Subscription Rates: United States and Canada, \$1.50 a year, 75c for half year. Foreign countries \$2 a year, \$1 for half year.

ADVERTISING RATES ON REQUEST. NASLOV (ADDRESS): "PROLETAREC", 587 So. Center Ave., Chicago, Ill.

231

LETO AGITACIJE.

Piše F. P. Drskar.

Tekoče leto bo leto posebne agitacije v zgodovini socialističnega gibanja v Ameriki.

Ze par let sem se pripravljala stranka, da napne letos vse sile, da izkoristi vse moči, ki jih ima na razpolago v uspešnejši izid predsedniških volitev v jeseni.

Na vseh koncih in krajih širne Amerike se pripravljajo gigantne akcije v svrhu sistematične agitacije.

Predavanja, javni ljudski shodi, poudarjeni govori, ustanovljanje socialističnih časopisov — mangle vsega naroda posebej — tvorijo kolosalno delo v politični borbi prihodnjih predsedniških volitev.

Nobena politična stranka na svetu še ni začela take akcije. Koncentrirano delo politično in gospodarsko organiziranega delavstva nastopa svoje zgodovinsko leto — leto nezprosnega moralnega boja napram kapitalističnemu proizvajalnemu sistemu. Od pacifičnega obrežja pa do atlantskega morja, od Rocky gora pa do Paname je čuti samo en glas — glas socialističnega orastarstva.

Med gibanjem je opaziti profesorje, zdravnike, pravdnike, delavce in obrtnike. In čedalje več je te inteligence, in vedno se množi armada socialističnih idej. Vse se giblje, raste. Velike množice stoje okoli oratorjev in vse poslušajo pazno. Tam stoji Kitajec poleg Japonec, Filipinec poleg Kubancec, Turci poleg Albancec, Grki poleg Talijancec, Francozi, Nemci, Angleži, Irce, Rusi, Bolgarji, Srbi, Hrvatji, Slovenci, Čehi, Poljaki, Madžari, Skandinavci, Hebrejci, Rumunji, Afrikanec itd. In vsi imajo ene in iste načrte: kako bi pridobili čim več pristanov za socializem v letu 1908, ko se bodo šteli glasovi, ki odločujejo osodo deželi.

Zadnja leta je obiskalo Zed. države precejšno število socialističnih agitatorjev — poročevalcev iz stare domovine; in letošnja spomlad obišče nemške sodruge državni poslanec A. Bebel. Taki obiski zunajnih — uplivnih socialističnih poročevalcev so v tako važnem času gotovo zelo pomembni za razvoj stranke v narodu, kateremu dotičnik pripada.

Tudi Slovenci in Hrvatje potrebujejo to leto tačega poročevalca iz stare domovine. Uprisanje nastane le, kako ga dobiti.

DELAVCI!

Denar ni zgubljen.

Kupite "stock" Jugoslovanske Delavske Tiskovne Družbe in postanite lastniki edinega chevskega delavskega tednika v Ameriki. Delnica stane \$10. Plača se lahko v dveh obrokih po \$5. Pišite za pojasnila.

Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba

587 So. Center Ave., Chicago, Ill.

V domovini imamo Etbin Kristana, enega najboljših govornikov in pravadateljev socialno-demokratske stranke v Avstriji. Sodrug Kristan govori — kakor mi je znano — tudi hrvaški; kaj bolj primirnega si torej ne moremo misliti. Slovenci in Hrvatje v Ameriki potrebujejo čuti enkrat krepke besede in nekaj znanstvenih predavanj o socializmu. In organizacije naloga je, da v sporazumu skupne ameriške socialistične stranke tačega oratorja presrebi.

Slovenci in hrvaški proletarjat v Ameriki potrebuje in zahteva iste dnešnje hrane, kakor jo ima proletarjat doma. Ker pa te hrane razmeroma ni tukaj, jo je treba dobiti vsaj za kratko dobo semkaj. Vzemimo, da pride Kristan semkaj v avgustu in ostane tukaj do srednje novembra, ko se zaključijo predsedniške volitve. Pomislimo, koliko agitatorjev ga dela bi se storilo v tistih 3 mesecih. To bo gotovo priznal vsak, kdor je bil kdaj na shodu in slišal krepke besede. Imamo dovolj polja za agitacijo; in mnogo lažje bo sedaj voditi agitacijo, ko imamo že nekaj organiziranih klubov, kot kdaj poprej. Samo v Chicago in okolici t. j. So. Chicago, Pullman, Aurora, Waukegan, Joliet in Milwaukee živi nad 19.000 Slovencev in nad 28.000 Hrvatov, ktere je treba privedi na shod!

V Chicago bi se razvila v tem slučaju taka agitacija, da nikdar prej tako. Največja dvorana v Chicago je lahko premajhna, če se količaka agitira za tak shod.

Kakor v Chicago in okolici tako je tudi po drugih krajih — dela dovolj. Na pr. Cleveland, Pueblo, New York, Pittsburg, Allegheny itd. Tak agitator pa bi nas stal okoli 400 dolarjev. Sledaj nastane uprašenje, kje dobiti svoto.

Nemaram naštevati pota do sredstev, rečem pa, da je ta svota odvisna od naše volje in pa od gospodarskih razmer. Vsekakor bi se svota dobila. Vso akcijo naj bi prevzel socialistični klub v Chicago ali pa eks-ekutiva jugoslov. soc. Zveze v Ameriki. V ta namen naj bi se izvolil poseben odbor, ki naj bi pripravil vse potrebno v ta namen.

Sugestiram, da se soc. klub v Chicago takoj pri prihodnjem zasiedanju bavi o tem. Čas je kratak in če se sklene, da se povabi poročevalca iz domovine, je treba, da se to prej ko mogoče stori. Če se nam ta akcija obnese, imamo slovenski in hrvaški delavci v Ameriki beležiti nov korak v zgodovini slov.-hrvaškega soc. gibanja v Ameriki, zajedno pa si pridobimo več zaupanja pri drugih narodih. Pokažimo, da smo narod, ki ima v sebi življenje! Naprej za socializem!!

ZAKAJ NE DELAMO?

Se pred tremi meseci so parne pisalke tvorile in premožekopov tulile svoje žalostne glasove v svet in klicale delavce na delo. Delavci so čemurni biteli na delo, kaj je bila noč prekrtaka, da bi jim nadomestila njih izžepane moči. Čemurni so hodili na delo, pa vzije temu so šli. Vedeli so, ako ne dajo, da nimajo kaj jesti. Kapitalisti jim ne plačajo več, kakor toliko, kar neobhodno potrebujejo za nadomestitev svojih porabljenih delavnih sil.

In danes? Danes se oglašajo parne pisalke letupatam, vabijo delavce na delo, dasi so kapitalistični listi trdili smelo, da se prične po novem letu delati s polnim parom, da je gospodarska kriza preč.

Brezposelni delavci pohajajo trumoma po ulicah, prezebajoč in iskajoč dela.

Kaj? Uprasil sem delavca, ki sem ga srečal pred tvornico: Zakaj smo brez dela? Odgovoril je kratko: "Gospodarji tako hočejo; mi kot delavci jih pa moramo ubogati. Oni so gospodarji, mi pa delavci."

Ali je resnica to? Ali moramo res tako živeti kakor hočejo plačodajalci — gospodarji? Ali so res plačodajalci naši gospodarji?

Prvi trenutek misli vsak delavec, ki je prelen misliti s svojimi močmi, da je to resnica. Saj navidezno se mu dozdeva, da ne more biti drugače. Vendar pa temu ni tako!

Mi smo brez dela, ker sami tako hočemo. Mi imamo gospodarsko krizo, ker jih delavci sami hočejo imeti. Mi prezebajoč iščemo dela od tvornice do tvornice, ker sami nočemo, da bi bilo dovolj dela za pridne roke. Tega smo sami krivi in nihče drugi! Ogromna večina delavcev podpira danes še današnji gospodarski sistem — kapitalizem, ki je

oče vseh gospodarskih kriz, brezposelnosti in vse delavčeve bede. Delavci volijo še danes kapitalistične zastope. S tem podpirajo delavci zasebno lastnino, osredotočenje kapitala v rokah posameznikov. Noben kapitalist ali njegov zastopnik ne delal na to v postavljenem zastopu, da se kapitalist razlasti, in se vrne njih inetek ljudstvu kot spoznamozniznik. Noben kapitalist ali njegov zastopnik ne delal na to v postavljenem zastopu, da se kapitalist razlasti, in se vrne njih inetek ljudstvu kot spoznamozniznik. Noben kapitalist ali njegov zastopnik ne delal na to v postavljenem zastopu, da se kapitalist razlasti, in se vrne njih inetek ljudstvu kot spoznamozniznik.

Tudi naše unije še ne stoje na razrednem stališču. Večkrat se stavka, toda le za skrajšanje delavnika in zvišanje plače ali pa za priznanje delavske organizacije. Pridobivte s stavkami so le začasne; pomaga se delavcu dokler dela, kadar pa pride gospodarska kriza, so pa take pridobitve večinoma zgubljene, zdrebo se v nič. Delavci se skoro tam, kakor je bil, ko se je pričel organizirati.

Kaj je torej treba, da se znečimo gospodarskih kriz? Delavci se morajo organizirati gospodarsko in politično. Politčna in gospodarska organizacija pa morati biti v tesni zvezi.

Politično naj se organizirajo delavci v socialističnih klubih, gospodarsko pa v svojih unijah in podpornih društvih.

Politično se je treba organizirati, da delavci volijo v vse postavljalne zastope svoje tovariše — socialiste, da se strmgoljavi današnji kapitalistični družabni red. Gospodarsko se je treba organizirati, da delavci v boju za preobrat današnjega gospodarskega reda ne opesajo in če treba zadnjo odločilno bitko odločijo na korist samim sebi s plošno stavko, ako bi kapitalisti ne hoteli priznati postavno vršesčega se razlastenja.

ZAKAJ NE DELAMO?

Prezlabo smo organizirani politično in gospodarsko. Ogromna večina tovarišev — delavcev je še brezbrizna in slepo poslušna kapitalistu in njih hlapce.

In če se tega zavolamo, potem moramo skrbeti, da svoje brezbrizne tovariše pridobimo za politično in gospodarsko organizacijo. To mora biti cilj vseh zavodnih delavcev, ako nočemo prositi dela od tvornice do tvornice, prezebati in gledati kako naša deca počasi gladi umira, ker smo vesela gospodarska krize brez dela.

Jadikovanje nam ne pomaga. Le delo, resno agitatorično, lahko pomnoži naše vrste, zruši današnji gospodarski nered, nam prinese politično in gospodarsko svobodo — enako za vse.

Le od nas je odvisno, da od stranimo gospodarski red, ki proizvaja gospodarske krize, bodo in siromaštvo.

Zatorej na agitatorično delo tovariši — delavci, da se tak nered zruši.

Zavertnik Jože.

NIKOLAJ ČAJKOVSKI.

Črta. Spisal Victor Robinson.

Pred šestimi meseci videl sem starega moža na govorniškem odru. Bila je že polnoč. Vslužbeni so nemirno tekali smintje, posbirali so stole z odra in spustili zastor. Delali so pa to z velikim ropotom, kajti bilo je že pozno. Toda ves ta ropot ni motil sivolasnega moža; stopil je kraj odra pred zastor in govoril z močnim glasom. Njegov častljiv, sivo-bradat obraz je plamenel; njegov glas je trepetal, a ne vsled onemoglosti, temveč navdušenja; roke so se mu tresle, toda radi razburjenja, ne vsled starosti. Eno besedo je naglasno pogostoma. Bila je beseda: svoboda — letera druga beseda je bolj potrebna?

Sivolasi govornik je bil Nikolaj Čajkovski.

Slavna je Rusija na svojih revolucionarnih krožkih, — toda krožek Čajkovskega bil je najinteresnejši. Sofija Pirovskaja, Stepanjak, Kuprijanov, Kropotkin in drugi znameniti proklamatorji svobode ruske so si tu podlajali roke. Vsaka provinca v Rusiji je čutila njih vpliv. Čutila ga je tudi vlada in se ga bala. Toda čas tiranstva je razdelal ta krožek. Člani so bili trpinčeni v ječah, umirali na voščilih ali so bili pregnani v Sibirijo. Par jih je ušlo. Med temi je bil Nikolaj Čajkovski. Trideset let je bil Čajkovski na tujem; potoval je od mesta do mesta, od džeze do džeze in s plameničimi govori zagovarjal stvar, stvar svetovnega pomena: svobodo.

Znan je bil pod imenom — imenom, kakršnega zasluži le mož njegovih del — "oče ruske revolucije".

V Rusiji je zrasla druga generacija odkar jo je zapustil Čajkovski. Ampak to so njegovi otroci. In na stare dni se je re-

volucionarjem veteranu zahotelo biti pri njih — pri svojih otrocih. Stari Čajkovski se je vrnil v Rusijo. In še več jih je šlo. Vrnil se je Breškovski; vrnil se je Leo Deutseh; vrnili se je Olga Ljubatovič, Nikolaj Morosov in Herman Lopatin. Vsi so se vrnili nazaj — v smrt.

Čajkovski je danes v trdnjavi Petropavlovsk. Ta trdnja terorja je požrla več zvišenih karakterjev, več mislecev in bojevnikov za svobodo, kakor ktera druga ječa, ki jih zidačo za prijatelje svobode. Naštetem vam jih lahko na stotine in vsakrje iz med teh je storil več za sloveštvo, kakor pa na stotine onih, ki jim postavljajo spomenike in kujejo verze...

Sivolasemu revolucionarju se je splohila želja: prišel je k svojim otrokom — otrokom-mučeničom v petropavlovsko ječo.

O, oče ruske revolucije! Večer svojega življenja bi moral spremljati v svitu solnea. Preživeti bi ga moral med ljubečimi prijatelji, kje v mirnem domu sredi prijetnega gaja. Zadovoljen bi moral biti, srečen in svoboden. Tako pa ziduhaj zakovan v onem grobu živih mrličev, kjer noge ne vzdrže človeka — kjer otrpne jezik, a trpijo za svobodo vnaša srea!

Oče revolucije, klonil boš med svojimi otroci!

Srečno, oče!

Oče, s solzami v očeh in ljubeznijo v srečo do nas tlačanih, srečno!

Oče! S željo, da plamen tvojih velikih idej vname nas in gori v nas, ti kličemo: srečno, srečno!!

SČIPALICE.

Imenitno se nas potokli socialisti. Noben jezuit, ki je bil odlikovan sprvim redom v školski in kazenski, bi se ne bil boljše odrezal.

Res, mi smo smo tepci, ker pravi, da socialci ne pomeni, kar znači beseda socialist. Vsaj tako trdi "ičeni" gospodje okoli "Glas Svobode". Ker ta "volenci" gospoda tako trdi, mora vsaj navidezno biti tako.

V starem kraju imamo socialdemokratsko stranko. Tako nas tje socialci. Ker pa imamo v starem kraju socialdemokratsko stranko, je povsem pravilno, ako Glas Svobode trdi, da imamo v Ameriki socialno stranko mesta, socialistične.

"Blagor pogum pa duhu, ker njih bo nebesko kraljestvo" tako je Krist izrekel že skoro, pred dva tisoč leti.

Gospoda okoli "Glas Svobode" menda ne ve, da priznavajo svedj demokrati v stari domovini, v državi New York, v državi Wisconsin socialistični program, ne pa socialnega. Gospodje v uredništvu "Glas Svobode" ne vedo, da prišel dne 3. januarja teza 1908 izhajati v Trstu nov tednik — "Delavski list" gubilo slovenskih socialistov na Primorskem. Zakaj se ta nov socialistični bojevnik na Primorskem? Kaj ne, ta vprašanje je za gospode okoli "Glas Svobode" z letviti pečati zapечатena knjiga.

Slovenski gostilničarji v Chicago hočejo, da "Glas Svobode" grozi z delavci, ki se za njim k ščejoje nišla.

Socialni tednik z Blue Island navede je prinesel na 6 strani, v prvem stopen n tior: "Štrajk Ležakov v Trstu končan." V 7. notici je prinesel te le stavko, ki morajo žaliti vsakega zavodnega in organiziranega delavca, ki pa za eno morajo odpreti oči tudi se nezavodnim tovarišem — delavcem.

Stavki so glase: "Štrajkovec so postajali nestrpni, zato so bili vedno bolj nasilni proti delavcem, ki so delali. Zoridlo se je, da so se nazrli ti z noži braniti proti napadalcem."

Delavci, ki so stavkali, so postajali nestrpni, podli skebje, ki so svoje brate boreče se za boljšo bodočnost napadli za hrbbim, so se morali pa braniti z noži. Tako modruje socialni tednik.

Ali se ne pravi temu: denuncirati stavkajoče delavce napram slovenski javnosti v Ameriki in zagovarjati stavkokaze (skelbe), ki imajo na svojem čelu pečat Judžina škarkarja.

Kaj takega je zmožen le Socialni tednik, ne pa kak socialističen list.

"Ljudje, ki so največ škode napravili pri S. N. P. J. se sedaj za hrbbom za njo potenjejo", tako pripoveduje socialni tednik v zadnji številki.

Upame, da noben član S. N. P. J. ni tako maiven, da misli, da so s to notico hoteli zadeti tistega, se smatra mučeničnika in je kot tak

fehtal po Clevelandu in drugod. Mi ne verjamemo v to. Za to prosimo, da bi te škodljive objave in prihodnji številki z imeni in opisih zločin, katerega so izvršili v jednoti.

"Glas Svobode" zopet denuncira. Socialiste imenuje anarhiste. Pridužil se je "Hrvaški Zastavi". Gliha vkup štriha!

Časnikarska poštnost v "Glas Svobode" se v tem najbolj zreali, da so priobeli dopis Klobučarja, stvaren dopis sodruha Šimona Kavčiča pa vrgli v koš.

Bum! bum! je pel reklamni boben v "Glas Svobode" za prodajo delnic. S svojo skromno pametjo smo mislili, da so delnice za vse na prodaj. Vprašali smo, kdo so odborniki te družbe.

Ali mesto stvarnega odgovora smo pa dobili odgovor: Vam nič mar gre!

Mi pa vseno mislimo, da nam mar gre in da ne kupimo delnic, dokler ne bomo čitali imena odbornikov "Glas Svobode Co." v Glas Svobode. Delnice so postavljene za vse na trg in vsakdo ima pravico uprašati, kdo je v odboru, predno kupi delnice.

Zadnji "Glas Svobode" grozi nekemu gospodu ali sodruhu — mi ne vemo kdo je, ker ni zapisano ime; ne izpostavljajo se na vroče solnce, ker imate prevče masla na glavi.

Res, imenitno! Zakaj Glas Svobode ne pove imena in grebe detičnega sodruha ali gospoda, saj ga uredjujejo sami pošteni časnikarji??

Ej, taki revolver žurnalistični manevri so izgubili svojo privlačno silo.

Res je to: Kdor ni z nami, je proti nam. To je gesto socialistov. In socialisti se tudi ne zmenijo, ako je to socialcem in drugim nasprotnikom socializma všeč ali ne. Kdor bo razdiral socialistično organizacijo, tega bodo socialisti postavili v pravo luč, da ga bo poznal sleherni slovenski delavec.

V zadnji številki "Glas Svobode" priznajo socialci v stavku — v svojem "izvirnem" dopisu se spodikirali nad social in socialen in drugimi frazami — da sta besedi socialien in social le frazi. Imenitno, če človek samega sebe lupne s kolom!

Socialistično pa delavsko sta v uredništvu "Glas Svobode" dva različna pojma. — J pa ta tako, če govore o pojnih kak "socialisti"...

Socializem na jeziku, možno pa v žepu, to je princip "socialcev"...

Po načelu "socialcev" se človek lahko okoristi pri kakih jednini ali drugi organizaciji. Če kolo proti temu protestira, je "prepralen", torej "nesocialen". Tabličau! —

Svoječasni Injuction na korist Slovence v S. N. P. J. je moral strašno delovati na lete; se sedaj jim je ostalo nekaj atomov lekecije v okostju. Socialisti le niso preboleli!

Kriza — pravi "Glas Svobode" — je žola navadnih bedakov. No, tej koli nentelj je gotovo g. Kon-

Brezbrizni so.

Mnogo ljudi se nikdar ne briga za kaj. Ne zmenijo se za nobeno stvar; saj se ne brigajo še za samega sebe. Nič jih ne more zdriniti iz brezbriznosti. Še bolezen ne. Še raj nevezjetno je, da bolehalo ljudje za želodničnimi boleznimi, disaravno vodo, da je Trimerjevo grenko vino najboljši pripomoček za take bolezn. Ti odlašajo, da je prepozno. Ako nastopite proti prvim pojavom, proti izgubi apetita in moči, tedaj se boste obnavljali mnogih bolečin. Resnica je, da ti pojavi pogostokrat zagnajo, ne da bi se rabil proti njim kak pripomoček, vendar so pa včasih oznajevalci težke bolezn. Zakaj bi se mi poslajali v nevarnost, ko imamo pri rokah sredstvo, ki vedno pomaga. To sredstvo je prikladno vsakemu želodcu, katero bi se miralo imeti vedno doma kot prvi pripomoček v slučaju bolezn. Rabite za vedno, ako prebavni aparat ni v redu, če se ne počutite dobro, če je jezik prevlečen, ali oči trdne, ali ustnice sožane ali koža suha. To sredstvo vam bo pomagalo.

Dobiva se v vseh lekarnah in dobrih gostilnah.

Jože Trimer, 612-622 So. Ashland Ave., Chicago, Ill.

Za raznovrstne tiskovine,

kakor: pismen papir in kuverte s firmo in naslovom, računске liste, vizitnice, business-karte, letake, plakate, trgovska vabila; dalje pamflete, knjižnice, društvena pravila, udnsne knjižice, vstopnice za veselice, kuverte itd. se obrnite na

"Proletarca" 587 So. Centre Ave., Chicago, Ill.

Naročene tiskovine izdelujemo v unijski tiskarni in sicer točno, dobro in po zmernih cenah.

Preskrbimo tudi prevode iz angleškega, nemškega itd. v slovensko in naobratno.

Priporočamo se zlasti sodružnim socialističnim klubom in bratskim društvom pri S. N. P. J. v nabavo potrebnih tiskovin.

Sodruži k sodrugom!

GOSTILNA, dobro in vedno prejšimi pijačami, unijskimi smodkami in prostim prigrizkom.

Dvorane za društvene seje, čere, veselice itd.

Potujoči rojaki vedno dobro došli.

Priporočam se vsem v mnogobrojen obisk

Frank Mladič 587 So. Center Ave., Chicago, Ill.

SLOVENC! POZOR!

Pišite za cenik! Slovenska naselbina v Ripley in Butler Co., Missouri, se množi dnevo!

Rojaki! Ali res nočete sedaj kupiti zemljiše, ko se še najboljša zemljišča poleg železnice po 10-15 dolarjev akter na prodaj?

Rojaki! Ali res nočete postati svobodni ameriški kmetje? Ali res radi poslušate žalostne glasove parnih pisalke v tvornicah in rudokopih?

Mi upamo, da ne! Slovenci štijate državna poročila Zdr. drž., kaj je kmetijstvo v naši veliki republiki! Ali pozna, kdo kmeta v Zdr. drž., ki ima slabe čase?

Oglejte zemljišča v južnem Missouriju. Nikjer lepšega sadlja, trt, žita kot v južnem Missouriju. To je gola resnica. Ako ne verjamete, pripravajte se!

Naznamjam tudi, da sem zastopnik za največje drevosno na svetu in največjo trtnico v Ameriki.

Ako rabite semena za poljske in vrtno pridelke, obrnite se name. Blago najboljšje vrste, cena najnižja. Pišite na naslov:

FRANK GRAM, edini slov. zastopnik za zemljišča, semena, sadno drevje, trte itd. itd. 576 W. 21st St., Chicago, Ill.

Pišite za cenik.

KAKO PRIDE VAŠ DENAR NAJVARNEJE V STARI KRAJ?

Če ga pošlete po Mohor Mladiču, 617 So. Center ave., Chicago, Illinois. On je v zvezi z g. Sakserjem v New Yorku in pošlila denar točno, varno in zanesljivo v stari kraj.

Ako potujete v stari kraj ali želite koga svojih sorodnikov ali prijateljev vzeti v Ameriko, potem istokamo kupite vozni listek pri Mohor Mladiču. On preskrbi dobro in hitro vožnjo po najnižjih cenah.

Mohor Mladič, 617 So. Center ave., Chicago, Ill.

DR. F. J. PATERA

Ordinuje: severozah. voglu ASHLAND IN MILWAUKEE AVE. od 12. do 3. ure popold., od 7. do 8. ure večer v ponedelkih, točkah, četrtkih in petkih.

Telefon Canal 180.

Vertical text on the right edge of the page, likely a page number or reference.

Stranka.

JUGOSLOVANSKA SOCIALISTIČNA ZVEZA s sedežem v Chicagu, Ill.

— Jugoslovanski socialistični klub št. 1, Chicagu, Ill. Anton Prešern, predsednik; Frank Podlipce, fin. tajnik. Klub ima svoje redne mesečne seje vsako zadnjo soboto v mesecu v prostorih sohr. Fr. Mladica, 587 So. Center Ave.

— Slovanski socialistični klub št. 2, Glencoe, O. Ignac Zlenbergar, predsednik; Ivan Kravanja, tajnik.

— Jugoslovanski socialistični klub št. 3, Conemaugh, Pa. Frank Podboj, predsednik; Stefan Zabre, tajnik.

— Jugoslovanski socialistični klub št. 4, La Salle, Ill. Jos Bratkovič, predsednik; Valentin Potisek, tajnik.

Vsa poročila in dopisi socialističnih klubov, kakor tudi posameznih sodrugov, tihoči se socialistične stranke, se naj pošiljajo glavnemu tajniku, John Petrič, 718 W. 19th St., Chicagu, Ill.

FINANČNO POROČILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE OD 20. JUNJA DO 1. DECEMBRA 1907.

Bilanca 20. jun. 1907	\$8.55
Dohodki:	
Oglasi v "Proletarcu"	\$122.15
Naročnina	51.22
Dotacija v podporo	6.30
Mesečni prispevki	3.46
Skupinek za brošure	2.00
Skupaj	\$193.68

Stroški:

Znamke, dopisnice, ekspedicijska	\$14.57
Provizija od naročnin in vglaskov	9.00
Tisk lista	105.00
Poravnava dolga na sodniških stroških	26.15
Upravništvo	1.75
Založba Jugoslav. Del. Tisk. Družbi	24.11
Skupaj	\$180.58
Dohodki	\$193.68
Stroški	\$180.58

Čisti ostanek \$13.10

Fr. Podlipce John Petrič predsednik. tajnik.
Nadzorovalni odbor:
I. Straub Joe More
Jos. Ječmenjak.

Klub št. 5.

Sodrug v Claridge, Pa., so ustanovili slovenski socialistični klub "Bodilnost" in objelno naznami njegov pristop k Jugoslav. Soc. Zvezi v Chicagu. Zveza ga je sprejela kot skupino številka 5. Klub se je ustanovil z devetimi člani. Sodrug John Batič, box 487, je začasn tajnik in blagajnik.

Novi klub veselo pozdravljamo in mu želimo mnogo uspeha.

Pozor sodrug!

Kadi veselice dne 25. jan. vrši se redna mesečna seja jugoslovanske socialistične kluba v nedeljo dne 19. januarja ob 2. uri popoldne v naših prostorih pri sohr. Fr. Mladici, Center ave. in 18th st. Sodrug se na to skrbno opozarjajo in obenem vabijo, da se vdeležite te seje polnoštevilno, kajti na dnevnem redu je volitev osrednje eksekutive Jugoslav. Socialistične Zveze in druge važne stvari.

Frank Podlipce, tajnik.
Sodrug v La Salle, Ill., in naši "socialci".

Od sodrugov pri Jugoslovanskem socialističnem klubu št. 4 v La Salle, Ill., nam je dospela sledeča

RESOLUCIJA.

Spričo dejstva, da "Glas Svobode", svobodniški tednik v Chicagu, Ill., v svoji zadnji številki z dne 3. jan. 1908 objavlja "Navodila za organiziranje klubov", kar ima gotovo svoje posebne namene, mi slovenski socialisti, zbrani v skupini št. 4 Jugoslovanske Socialistične Zveze v Ameriki, v La Salle, Ill., na svoji današnji seji dne 5. jan. 1908 strogo obsodimo to dejstvo:

- 1.) kot nekorektno in nam Slovincem neumljivo in nepriljubeno;
  - 2.) kot preračunano vsiljivo, ki vsled tega ni na mestu, kajti mi organizirani slovenski socialisti v Ameriki imamo svoje glasilo "Proletarec", katerega poznamo kot edini slovenski socialistični list v Ameriki in se oziroma le na njegova navodila.
- Nadalje soglasno zaključujemo, da se ta naša resolucija obelodani v našem glasilu "Proletarec".
Pečat. Jos. Bratkovič, preds.
Val. Potisek, tajnik.

Splošni pregled.

— Izšla je druga številka "Radniške Straže". Vsebina je nad vse zanimiva; reči moramo, da list napreduje z vsako številko. Da je "Radniška Straža" dober pojav med hrvaškimi delavci, dokazuje že to, kako strupeno so jo napadli takoj po porodu nekaterih hrvaških dobičarskih listov. In to je dobro — kajti o nevažnem pojavu na časniškem polju sploh nihče ne govori. Mi ponovno priporočamo "Radniško Stražo" tudi slovenskim sodrugom, prvič iz razloga: socialistično časopisje socialistom, drugič pa, da pomoremo hrvaškim sodrugom pri njih sveti nalogi: širiti razredno zavestnost med hrvaškimi delavci. Vsak sodrug agitator, ki prejme pod zavitkom več izvodov "Radniške Straže", je naprosen, da iste razdeli med hrvaške delavce v svoji bližini. Dajte hrvaškim tovarišem "Radniško Stražo" in nagovarjajte jih, da si naroče ta prekristni list.

— "Appeal to Reason", socialistični tednik v Girardu, Kans., je dosegel rekord s svojo povprečno cirkulacijo v minolem letu. Ista preseza cirkulacijo vseh tudi največjih kapitalističnih dnevnikov na zapadnem kontinentu. Povprečna cirkulacija "Appeal to Reason-a" 1. 1907 je bila 444.285. Za njim pride newyorški "World" s 420.949 naročniki, chicaska "Tribune" s 317.607, "Bulletin" v Philadelphiji, Pa., z 252.026, chicaska "Record-Herald" z 220.131 naročniki itd. Danes ima "Appeal to Reason" 306.867 plačujočih naročnikov. Ameriški socialisti smo lahko ponosni na ta list.

— V Trstu je pričel izhajati s 3. januarjem "Delavski list", glasilo slovenskih socialistov na Primorskem. Izhajal bo tedensko.

REVOLUCIONARNO GIBANJE V AZIJI.

Dani se tudi v stari zasuhnjeni Aziji. Azijski proletarijat, tlačen in izkoriščen do mozga po svojih žolokoznih, kakor tudi evropskih tiranij, si je začel osvoboditi. Brezpravni azijski proletarijat stopa na fronto po vzgladu zavodnih proletarev drugih dežel in zahteva, kar mu gre po naravnem pravu.

Kakor se poroča angleškemu strankinemu časopisju, poročila se je nedavno v Aziji velika organizacija, v kateri si podajajo roke revolucionarji iz Japonske, Kitajske, Koreje, Indije, Siana in Filipinov. Organizacija se imenuje "Azijsko humanitarno bratstvo" in je deloma tajna. Začetniki te organizacije so vedno mlada dijak iz zori omenjenih krajev, ki so obiskovali šole v Tokiju na Japonskem. Že več mesecev so obiskovali ti dijaki socialistična predavanja dveh japonskih sodrugov, Tošičko Sakai-a in K. Jamakava v Tokiju. Rezultat je bil, da so se ti dijaki v kratkem času vneli za socialistične ideje, da so postali goreči socialisti in jih skrivaj in javno propagirali za socializem. Družba mladih oratorjev je rasla; pridružilo se jim je mnogo prostarev in inteligentnih ljudi. Prihajali so tajne in ošte shode in sestanke in plod teh shodov je "Azijsko humanitarno bratstvo".

Organizacija "Azijsko humanitarno bratstvo" ima dalekosežen, a zvišen namen: revolucionirati celo Azijo in tam, potem osvoboditi ondodni proletarijat izpod imperikalizma in kapitalizma.

To veliko revolucionarno gibanje pa ne vodijo samo socialisti temveč vsi radikalni elementi, ki se strinjajo z idejami političnega in gospodarskega preobrnata v Aziji. Japonska, ktera daje radikalcem malo več svobode, kakor ostale države na Istoku, boče za to revolucionarje druga Sveta Kitajski člani "Azijskega humanitarnega bratstva" so že začeli izdajati dvoje glasil, "Mimpo" za moške in "Tien Je" za ženske. Oba lista se tiskata na Japonskem in skrivaj razpošiljata po vsej Kitajski. Čitajo ju tudi kitajski dijaki. Pisatelji krog teh listov so tudi že prevedli iz japonskega na kitajski jezik Maršov in Engelsov "Komunistični manifest" in več drugih socialističnih knjig.

"Azijsko humanitarno bratstvo" nima nikakoga odbrna; vsak član ima enake pravice odločevati v organizaciji in dolžnost delati po vseh močeh, da se za pričetke ideje vresničuje. Glavne sedeži ni tudi nikjer; pač pa ima organizacija v več krajih svoje poročevalne urade. Taka središča so v Tokio, Bombai, na Filipinih, v par mestih na Kitajskem in v Ameriki.

"Ni tema temveč ignoranca!" Shakespeare.

Agitatoričen del.

Sledeče sodruge zastopnike priporočamo delavcem, kateri so v njihovem obližju Pooblašeni so pobirati narodino in oglašati za "Proletarca" ter prodajati delnice za Jugoslovansko delavsko tiskovno družbo:

- John Kravanja, Box 101, Glencoe, O.
- Valentin Potisek, 1231 Main St., La Salle, Ill.
- John Debeve, 1385 E. 39th St., N. E., Cleveland, O.
- John Zigon, Box 140 Conemaugh, Pa.
- Dominik Petrič, Louisville, Colo.
- John Medved, Box 33, Cumberland, Wyo.
- Joe Debeve, 4620 Humboldt st., Denver, Colo.

V Chicagu so pooblašeni pobirati narodino naslednji sodrug: Frank Lisjak, Frank Mladic, Frank Udovc, John Petrič in vsak drugi sodrug, ki ima pobotniško knjžico.

Nadalje priporočamo somišljenikom v dotičnih naselbinah sledeče sodruge agitatorje:

- Frank Drnota, Box 96 Morgan, Pa.
- Simon Kavčič, Virdon, Ill.
- Frank Podboj, 759 Coloman ave., Johnstown, Pa.
- Mike Zingel, Box 202 Murray, Utah.

Sodrug Frank Podboj, Johnstown, Pa., je pridobil "Proletarcu" šest novih letošnjih naročnikov. Obenem pošilja listu v podporo \$1.55, ktere je prispeval. Ivo sodrugov v Johnstownu.

Nadalje smo dobili večje zneske naročnine od sodrugov iz Bridgeport, O., Frontenac, Kans., Seattle, Wash., Rock Springs, Wyo., Huntington, Ark., Terreo, Colo., in Cumberland, Wyo. Iz zadnjega mesta je dospelo minoli teden osem novih naročnikov.

Sodrug agitatorji! Stojte krepko na pričeti poti; delujte vneto in širite "Proletarca" med slovenskimi delavci, ktere je treba pridobiti za razredno borbo.

Iz starega kraja.

Straž, se vrši v Lloydovem arzenalu v Trstu. Z dne 24. dec. n. l. se poroča, da je mesta Straž, kjež običajno zavzelo 319 slovenskih stavk izjav. Nemirov ni bilo nobenih. Med ravnateljstvom arzenala in socialistično-krasničima poslanecema Oliva in Pittoni se vrš praznjanja.

Suljet (Dalmacija). O ruskih kozakih, v madžarskih bovarih, o madžarskih silah se piše po vsem časopisju v Evropi. Toda če hočemo voditi, kaj je absolutizem in prezidežni zakonov, nam res ni treba hoditi v tujino. Na jugu Avstrije imamo deželo, v kateri najdemo vsega tega v celoti meji in v najgostarjših oblikih. Dalmacija je bila od nekdanj — kljub vsem ustavam — napol avtokratično vladavina dežela. Od nekdanj so bile oblasti v Dalmaciji mnene, da je ljudstvo samo zanje na svetu in da je njih svetli poklice, vstati ga na večer po svojih potih. Zgodovina nam obje primere, da je absolutizem upravičil svoje ekzistenso z dober upravo, s pospoševanjem blagostanja. O tem ni v Dalmaciji nobenega sleda. Dežela je zapuščena, da bi se slovec razjoakal rad njo. Gorovje — Kras, kjer ne nade oko nič drugega, kakor kamen — Otoci — pušave. Tri žuga filoksera — nikjer ni varstva zoper to uničevanje. Morje — dajalo bi rib, ampak koliko se briga država za to se redi. le? Industrija — komaj da s nore govorijo o njej. Sem samostanov in popov imamo toliko, da bo kmalu več kot in telarjev, kakor civilnega prebivalstva, ki neprenehoma — se sedaj, kljub ondotni krizi — beži v Ameriko. Nič drugega ni zml naš avtokratizem, kakor potlačevati vsakoj ljudsko gibanje s poljejo in z žandari. Resen nasprotnik temu sistemu vstaja šele z mlado socialistično demokracijo, kajti vse dobesedne stranke so bile le dolej pogumne, dokler jim ni poljeja pomolila pesti pod nos. To je pa tudi, seveda poleg drugih vzrokov pomagalo, da so popolnoma desorganizirane. Zoper socialno-demokracijo bi sedaj stari kapitalisti radi ustanovili kršičansko-socialno stranko s pomočjo škofa in poljeje. Ker se je spl-

jetsko ljudstvo navetvalo rojakih obljub in zemeljskega stradanja, je to delo precej težavno. Zato izmislja gospoda vsa množica načine, da bi umetno pomagala kršičanskim in potepalno socialno-demokracijo. O sredstvih, ki se jih poslužuje in o brezpravnosti, ki vladu v Dalmaciji, bi se lahko napisalo cele knjige. Zastopuje naj za danes le nekoliko primerov. Pred kratkim je imel tukaj za drug Duzzi predavranje o "Socializmu in veri". Znanj peter Ta. Iija iz Dubrovnika je prišel z njim plemizirat in je prav tako pogorel, kakor hani s sodrugom Kristomom. Na to so si kršičanski zapisi nekoga patra Gaetana, znanega praznoglavca, ampak famatičnega petolina iz Italije. Gledališče, ki ga občina nikoli ne da delavcem, je takoj dobil po božni hujskaci. Toda Gaetano ni imel sočel. Z njim e polemiziral sodrug Dorbič, ljudstvo mu je burno aplaudiralo in po konferenci je prisledilo veliko protikršičarsko demokracijo. Sveda je bila takoj vsa poljeja in žandamerija po komei, suvalo se je s puškami, žugalo — sračka na Ruskem se godi tudi tako. Minilo je 8 dni. Sodrug Dorbič je bil po spreviku v Šibeniku. In tam ga menj nič tebi nič arčevanje, češ, da se je na shodu prepričal zoper te in te paragrafe, pa za verigah odvledejo v Split. Na postelji je čakalo nekaj 8 žandarjev blizu policistov, nevestni špela in komisarje. In tako, kakor kršičarskega oklestratega roparskega murleca so ga gnali v zapor, k katerega so ga izpustili šele po raznih intervencijah, ko se jih je resno opozorilo na prejšnje zločina. Tako razmere so pri nas — in to je iz en slučaj! Vrvarji, ki so v stavki, so izdali letak, v katerem opisujejo svoj položaj in svoje zahteve. Ni v njem žalitve, ni nič huduga, pa vendar — konfiscira se ga. Sodrug Dorbič zrak polemiki proti patru Tabiji — letak se konfiscira! Toda vse to je končno le v korist socialni demokraciji. To odpira ljudstvu belj oči, kakor vsa naša agitacija.

"Rdeči Prapor"

NOV ČASOPIS.

Glasilo Slovenske Narodne Poporne Jednote je izšlo minoli teden v Chicagu, Ill. Skromen je sicer ta list po obliki, — kakor je bila skromna S. N. P. J., ob svojem porodu — toda bogat in zanimiv po vsebini — saj prva številka je taka. Reči moramo, da je storila S. N. P. J. velik korak naprej s tem, da je izdala svoje lastno glasilo. Kajti to glasilo je prvo med podobnimi slovenskimi podpornimi organizacijami v Ameriki. Prvoletnik "Glasilo" je g. Frank Krž, glavni tajnik Jednote. Izhajalo bo enkrat na mesec in stane 50c na leto.

Dve sliko hočemo razstaviti iz naše "slavne" republike, o kateri trdijo naši patriotje, da ne pozna bede.

V Stanfardu, Conn., je skušal minoli teden mlad človek najeti sobo. Pri ti priložnosti je pa ukredel dragocen prstan, okrašen z diamantom. Ujeli so ga in poslali na tla. Zlikovce je bil jetičen in se je komaj držal na nogah. Izpovedal je, da je kradel, da bi ukradene reči strčil v denar raditega, da bi šel zdraviti se v gorovje.

Slika nam predločuje zlikovca, ki ukrade kos kruha, da bi se najedel do sitega.

Drugo sliko gledamo v popolni nagoti v vzhodni okrajni bolnišnici v Brooklynu. Tam je mrla gladu skoro ob istem času mati štirih otrok. Da bi svoje štiri otroke rešila smrti lakote si je žena Phillis Price odtrgala najpotrebnejšo hrano od svojih tet. Nje soprog je že leto dni v okrajni bolnišnici King. Od tam je zvedela poljeja, da soprog že teden dni ni dobil nobenega poročila od svoje soproge. Nek poljeist je šel pogledat v hišo, kjer je stanovala uboga žena. Žena je ležala na slami, poleg nje pa štirje otroci — najstarejši štiri, najmlajši pa sedem mesecev star. S slabim glasom je povzdala žena, da so otroci na božični dan snedli zadnjo skorcijo kruha.

Otroke so izročili družbi za varstvo otrok, mater so pa odpeljali v bolnico, kjer je nekaj ur kasneje vsled dolgotrajnega posta — lakote izdihnila.

Kaj ne, res dve krasni slikki, kako naša velika republika skrbi za svoje državljane. Skandal!!!

PRAVNI NASVETI.

Ako kdo potrebuje pravni nasvet v kazenskih ali civilnih zadevah, naj se obrne na "Proletarca". Taki nasveti se dajejo brezplačno.

EMIL BACHMAN
BADGES, FLAGS & CAPS
580 SOUTH CENTER AVE.
CHICAGO

Največja slavjanska tvrdka bander, zastav društvenih kap, prekoračnic, regalij in drugih stvari za društva.

— Pišite v slovenskem jeziku po moj 80 strani velik cenik, kterelega pošlem zastoj.

Andro Simulič.
PEKARNA.
Fino pecivo večno v zalogi.
11 E. 22nd St., Chicago.

TRI glavna in najboljša zdravila.
ZBOLJŠANE, LAKSATIVNE, KININ-KROGLJICE.

Ozdravijo prehlajenje v glavi v 12 urah. Prvi dan je treba poiziti vsako uro eno krogljico do desetih ur; potem pa trikrat na dan dva do tri dni. Za akutni glavobol je treba vzeti 4 krogljice, pomaga v eni uri. Cena 25c.

HERMANEKOV BALZAM ZA KAŠELJ
je najboljši pripomoček proti kašlju, gripi, sušici prehlajenju in bolnemu vratu. Cena 25 in 50c.

HERMANEKOVO ELEKTRICNO OLJE
je najboljši pripomoček zoper bolečine v prsih in hrbtu, zobobolu, glavobolu, reumatizmu, uhubolu, spahnenju itd. Cena 25 in 50c.

Izdeluje in prodaja
J. C. HERMANEK, I karnar, 585 Center av
Cor. 18th Street, Chicagu, Illinois.

Slovincem
iz bratom H vatom se pripravo čam v poset mojega, dobro urejerega

SALOONA
kjer j in bo vedno postreženo z dobrimi ojačani, unijskim sivo lamitid, 1-čam tudi "pool" a i igralno mizo.

FRANK HUDALE,
611 So. Center Ave., Chicagu

Slovenska gostilna pri Franc Čechu.

Kojaki, kteri žele piti naravno, doma izdelano vino, naj se oglašjo pri meni. Potujočim rojakom dam stanovanje in hrano po nški ceni. Točim vse P I J A Č E, ki spadajo k gostilni. Priporočam se v obilen obisk. S poštovanjem **FR. ČECH,**

568 S. Centre Ave., Chicagu, Ill.

COLLINS N. Y. MEDICAL INSTITUTE.
Dr. R. Mielke, Medical Director.

Ako je človek bolan, takrat šele zamore ceniti veliko vrednost zdravja. Trdno zdravje je največja sreča za vsacega človeka, za bogatega, kakor tudi za revnega. Za bogatega, da zamore uživati življenje e v vsej razkožnosti, za revnega pa, da zamore preskrbeti vsakdanji kruh za-se in svojo družino, ker brez tega ni življenja za njega.

Skrb za Vaše zdravje je Vaša največja dolžnost v življenju. Ako Vi dopustite, da Vaše zdravje polagoma bira ter sledni popolnoma zapadete bolezni, s tem ne zakrivite samo Vaši lastni osebi, ker isto ne spada samo Vam, ampak tudi Vaši družini, Vašim prijateljem in Vaši domovini. Ako toraj zdravje zanemarite, ko imate priliko se ozdraviti, ni za Vas nobenega oproščanja.

Vsi oni, kateri so trošil čas in denar za zdravlja, a brez uspeha, naj takoj natanko opišejo svojo bolezen našemu glavnemu zdravniku, kateri je gotovo že mnogo bolnikov z jednako boleznijo imel v svojem zdravljenju, kateri so dosegli zaželjeni uspeh ter popolnoma ozdravili.

Mi namreč pri nakupovanju in pripravljanju zdravil ne gledamo na to, če ista malo več stanejo, samo, da imajo po zavžitju pravi uspeh pri bolniku.

Pisma, katera vsaki dan prihajajo od bolnikov, kateri so že popolnoma obupali nad svojim zdravjem in kateri se danes veselo boljšega zdravja, kakor kedaj poprej, dovolj jasno pričajo o tem. Citajte nekaj tacih zabvalnih pism ter slušajte, kaj oni poročajo, kaj je on storil za nje, kateri so morda ravno na taki bolezni bolovali, kakor Vi, kajti on zamore tudi za Vas storiti to, kar je za druge storil.

Čenjeni Collins M. I. I
Vas pismo sem prejel, ter Vam pošilam svojo sliko, katero priobčite v časopise ter se Vam zahvaljujem za Vaša zdravila, katera so mi pomagala, kakor Vam je znano, da sem v 8 dnevih popolnoma ozdravil.

Se vam še enkrat zahvaljujem in vsakemu Vas priporočam Vaš hvalečni

Martin Krivic,
812—6. St. Racine, Wis.

Directorju Collins N. Y. M. I. I
Vas prav lepo pozdravim in se zahvalim za ozdravljenje moje bolezni, ker vem, da ni doktorja, kateri bi mogel človeka tako hitro ozdraviti, kakor Vi. Ko sem zdravlja prejel ter jih pričel točno po Vašem predpisu rabiti, jih nisem še polovico porabil, pa sem bil popolnoma zdrav, kakor poprej.

Vas še enkrat zahvaljujem in vsakemu Vas priporočam Vaš hvalečni

Josip Gulek,
Box, 26 Broadhed, Colo.

Ako ste bolni, pridite osebno ali nam pismeno naznanite Vašo bolezen in vse simptome. Mi pošilamo zdravila na vse kraje sveta, za katera se tu v Zjedninjenih Državah plača pri prejemu. Ako se pismeno obrnete na nas, pišite v svojem materinem jeziku, ker mi imamo nad 24 izurjenih tolmačov in Correspondentov za vse Evropske jezike, tako zamorete odgovor in natančno pojasnilo o Vaši bolezni dobiti v Vašem materinem jeziku.

Vsa pisma naslavljajte na slediči naslov:
The COLLINS N. Y. MEDICAL INSTITUTE.
140 West 34th Street, NEW YORK.
Uradne Ure od 10—5 v tednu in 10—1 ob nedeljih in praznikih.

PREMOG, DRVA in KOKS
ALBERT DENMARK
Prodaja Fenj i konjskih oprav.
Telefon: Canal 2248
Stanovanje 594 Center Ave., Chicago, Ill.

SLOVENC! POZOR!
Ako potrebujete obleke, klobuke, srajce, kravate, ovratnike ali druge potrebne reči za moške -- za delavnik in uraznik, tedaj se oglašite pri meni, kjer lahko govorite v svojem materinem jeziku.

Cistim tudi stare obleke in izdelujem nove po najnovejši modi in nizki ceni.

Juraj Mamek 581 S. Center Av.
blizu 18. ul., Chicagu

POZOR! SLOVENC! POZOR!
SALOON
z modernim kegljiščem

Sveže pivo v sodici i s butelj-kah iz druge raznovrstne ručne ter unijske smodke. Potniki dobe vedno preročišče za nizko ceno.

Postrežba točna in izborna.
Vse Slovincem in drugim Slovincem se toplo priporoča

Martin Potokar
564 So Center Ave., Chicagu.

Slovincem in Hrvatom naznanjamo, da izdelujemo raznovrstne

OBLEKE

po najnovejšem kroju. Unijsko delo, trpežno in lično. V zalogi imamo tudi razne druge potrebne reči, ki spadajo v velikokro opravne — obleke. Pridite in ogledte si našo izlozbo. Z vsem spoštovanjem

J. J. DVORAK & CO.
598-600 Blue Island Ave Chicagu.

Dr. W. C. Ohlendorf, M. D.
zdravnik za notranje bolezni in rancelnik.

1628 1638 Unity Building
79 Dearborn St., Chicagu, Ill

Res. 5155 Prairie Ave.
Phone Drexel 7271.

Košiček Bratje SALOON!
Dobro pivo, wiskey, likere, vino izvirne smodke in pigrižek.

Oglasite se na Centri

FINE SMODKE,
vedno sveže pivo, izborno vino in fino žganje se dobiv

GOSTILNI
J. J. Vodak & Sons
683 Loomis St., CHICAGO, ILLINOIS

Jugoslovanska vinarina!
Podpisani naznanjam Hrvatom in Slovincem v Chicagu in okolici, da točim najboljša raznovrstna vina po primirni ceni.

Pridite, pripeljite znanco in prijatelje, da se prept čate

Z vsem spoštovanjem

Slavoljub Štajdohar,
316 W. 18th St., Chicagu

Leopold Saltiel
ODVETNIK
v kazenskih in civilnih zadevah

Auto Phone 6165
Office Phone Main 3065
Residence Phone Irving 4176

Urad: 27 Metropolitan Block
Severozap ogel Randolph in La Salle ulice
Stanovanje: 217 Sheridan Road.

